

SKOTSK HJORTHUND

Elisabeth Espedal

”Skotsk hjorthund en raggig aristokrat, väldig, värdig och vänlig”

Skotsk Hjorthund

Skotsk hjorthund en raggig aristokrat, våldig, värdig, vänlig. *”De skotska högländerna, där björkarna med silverbark doppar sina grenar i bäckar, vars porlande vatten krusas och bryts till brunt skum kring gnistrande stenblock; där grå klippor sticker fram ur de gröna sluttningarna, och de stora sjöarnas vatten glittrar i solen”* det är mot den bakgrunden vi ska föreställa oss hjorthunden på sina starka fötter

tryggt balanserande på en klippavsats; vinden blåser hans ögonbryn åt sidan så att man ser de mörka ögonen glimma av iver, och den tjocka, sträva pälsen står emot det piskande regnet.

Av Nenne Runsten

Brokig bakgrund

När hjorthundar först fick heta hjorthundar och ingenting annat är svårt att säga, helt etablerat som rasnamn blev skotsk hjorthund nog inte förrän hundutställningarnas era inleddes på 1860-talet.

Dessförinnan förekom också namn som strävvhårig greyhound, irländsk greyhound och skotsk greyhound mycket likartade hundar har beskrivits under olika namn ända sedan början av det förra årtusendet. Dessa strävvhåriga vindhundar kom förmodligen till när de korthåriga vindhundar romarna förde med sig till Storbritannien parade sig med allsköns strävvhåriga hundar på den brittiska landsbygden.

Man avlade vidare på de bästa avkommorna och fick fram enhetliga individer som med framgång användes på storviltjakt och blev oerhört eftertraktade och högt värderade. Dessa hundars unika kombination av mod, styrka och tillgivenhet gjorde dem outhärliga för jägarna. Hjorthundarna fick länge bara ägas av adeln, och de hörde alltså hemma i slott och borgar. Ett koppel hjorthundar var ingen ovanlig gåva till de europeiska kungahusen.

Hetsjakten krävde mod och styrka

Hjorthundarnas uppgift som storviltsjägare var att förfölja, angripa och nedlägga sitt byte.

När skjutvapnen gjorde sitt intåg förlorade hjorthunden sin betydelse som hetsjakthund, och rasen skulle antagligen ha dött ut, om den inte hade blivit räddad av en ny storhetstid efter 1831. Då avskaffades den lag som gav adeln ensamrätt till jakt, och de storslagna "stalking"-jakterna blev på modet. Denna jaktform ställde något annorlunda krav på hundarna, eftersom det inte längre gällde att nedlägga bytet utan att hjälpa jägarna att spåra upp det. Men tiderna förändrades igen, de stora godsen delades upp och försvann, det blev brist såväl på vilt som på människor med tid, pengar och jaktmarker. Lyckligtvis inträffade detta ungefär samtidigt med att hundutställningarnas tid randades. Rasen fick en gång för alla ett namn, och en standard som i stort sett är oförändrad än i dag. Den första hjorthunden ställdes ut i England 1861. Den engelska hjorthundklubben bildades 1886.

Omtyckt motiv för diktare och målare

Under århundradenas lopp har hjorthundar besjungits av diktare och målare. I "Poems of Ossian" i början av 1760-talet blev Fingals hundar Bran och Luath livfullt beskrivna. **Sir Walter Scotts** hjorthund "Maida" är vida berömd. För att inte tala om 1800-talsmålaren **Sir Edwin Landseers** alla verk med hjorthundar som huvudmotiv.

Karen Blixens hjorthundar har vi både kunnat läsa om och se på film, och det är inte ovanligt att dagens regissörer använder hjorthundar för att ge tidsfärg både på teaterscener och i filmer.

Dagens jaktform "coursing"

Hetsjakt är i dag förbjuden även i England, men för att hålla vinthundarnas jaktinstinkt vid liv sysslar man både i England och på andra håll med "coursing", antingen på levande eller konstgjord hare på lockbeten. Framför allt i Skottland är "coursing" på levande hare en mycket omhuldad sport, som

kräver stor skicklighet av hundarna.

Tävlingen går till så att hundarna släpps parvis och tävlar mot varandra.

Den som vinner går vidare till nästa heat.

Och det är inte självklart att den som får tag

i haren vinner, nej, det gör den hund som visar störst snabbhet, uthållighet, smidighet och intelligens under jakten. Att uppleva "coursing" med hjorthundar en klar och frostkall dag på de skotska hedarna är en upplevelse, och det är inte ovanligt att vackra utställningschampions också är framgångsrika på "coursing".

Harjakt är dock inte det hjorthunden är avsedd för, och bland de gamla uppfödarna i England råder en viss oro för att nya uppfödare som bara är intresserade av "coursing" går in för att avla fram mindre och lättare

hundar, som kanske är bättre på att jaga hare men inte motsvarar rasstandardens krav på hur en hjorthund ska se ut och som aldrig skulle kunna nedlägga en hjort.

En mild och vänlig sällskaphund

Hjorthundens kynne och karaktär har beskrivits ofta och vackert av många, men en av de finaste hyllningarna till rasen formulerades i början av 1900-talet i England av **Mrs Armstrong** med det berömda kennelnamnet **Abbotsford**:
"Den som söker en underbar kamrat, vilken vill ge sin ägare hela sitt stora hjärtas tillgivenhet, som gläder sig med sin husse när han är på gott humör och känner på sig när han är nedstämd och då går bredvid honom med nosen i hans hand, den som vill ha en sådan hund han bör välja den ädlaste, mest historiska och mest romantiska som finns den skotska hjorthunden"

När hjorthundens huvuduppgift inte längre är att jaga har rasens goda karaktärsegenskaper dess kärlek till sina människor, dess milda och vänliga väsen gjort den till en mycket älskad sällskaphund. Hjorthunden är alltså en stor vindhund med en mankhöjd på ca 80 centimeter. Den påminner om en greyhound, men är större och har kraftigare benstomme och en raggig päls, som oftast är grå, alltifrån nästan svart till silvergrå. Hjorthunden förväxlas ofta med den irländska varghunden, men hjorthunden är betydligt lättare, elegantare och smidigare med välbehållen vindhundsprägel.

Den ska vara spänstig och måste få tillfälle och springa fritt. Just för att den springer fort och gärna är den lätt att motionera som vuxen. En halvtimmes promenad, då ägaren går ett par kilometer och hjorthunden springer några mil, är ofta lagom för bägge parter. Man behöver sällan ha en hjorthund

kopplad, den sticker i väg men den kommer strax tillbaka igen och håller alltid kontakt med sin ägare. Visst har många hjorthundar så mycket jaktinstinkt i behåll att det är svårt att få dem att avstå från att springa efter ett rådjur om det skulle dyka upp i skogen, men de ger snart upp jakten - det är bara i öppen terräng ett rådjur svävar i fara för en jagande hjorthund.

Som alla storvuxna raser kräver hjorthunden rätt motion och utfodring under sin uppväxt. På ganska få månader växer den till nästan sin vuxna höjd, även om det dröjer flera år innan den uppnår sin fysiska mognad. Det gäller att man följer uppfödarens råd och anvisningar för att få bästa resultat.

Valpen måste få utlopp för sin energi och livsglädje men ska för den skull inte övermotioneras.

En hjorthund vill vara tillsammans med sina människor så mycket som möjligt och blir inte lycklig om den som valp lämnas ensam ofta och länge. Måste man ha valpen inlåst hela dagen och bara kan umgås med den några timmar på kvällen, är det inte en hjorthund man ska ha. I likhet med alla andra hundar måste hjorthunden naturligtvis bibringas ett visst mått av uppfostran och det är lätt att lära den normal lydighet, eftersom den så gärna vill vara sin ägare till lags. En speciell egenskap för hjorthunden är emellertid dess stora värdighet, och den bör man respektera.

En kuvad hjorthund är ingen typisk hjorthund.

Lydnadsdressyr tycker hjorthunden ofta är roligt en stund och gör gärna allting man ber den om, men snart blir den uttråkad och anser att fortsatta kommandon går dess ära förnärligt.

Man kommenderar inte med en hjorthund. En bestämd men vänlig tillsägelse i vanlig samtalston har mycket bättre effekt än skrik och tjat. En hjorthund är i grunden vänlig och ska bemötas vänligt för att komma till sin rätt.

Den tjocka sträva pälsen är mycket lättskött och tål både vatten och kyla. De långa, korthåriga benen tar sig fram i skog och mark utan att ta med sig varken kvistar eller snöbollar hem. Vill man ställa ut sin hjorthund behöver man oftast bara plocka bort några hårstrån här och var för att snygga till silhuetten. Den raggiga ursprungligheten och den naturliga utstrålningen får inte tappas bort i utställningsringen.

Inte glamourösa men ändå framgångsrika utställningshundar

I Skandinavien är skotsk hjorthund bland de raser som har lägst registrerings-siffror, men de har ändå hävdat sig bra i utställningssammanhang. I Sverige deltog faktiskt en hjorthund på den första svenska hundutställningen som hölls 1886, och den första svenska hjorthundskullen föddes på kennel Doxford 1913.

Därefter hände inte mycket på hjorthundsfronten i Sverige förrän i början av 1950-talet.

Under andra hälften av 70-talet och början av 80-talet hade rasen en storhetstid i Sverige, och det var inte ovanligt med ett tjugotal anmälda hjorthundar på utställningarna.

Tack vare de senaste decenniernas många intressanta importörer från såväl Storbritannien som USA och Australien finns i dag ett ganska brett avelsmaterial i Skandinavien och framtiden bör ha mycket intressant att bjuda på.

Standard för Skotsk Hjorthund

FCI-nummer 164

Originalstandard 1987-06-24

FCI-standard 1998-06-17; engelska

SKKs Standardkommitté 2004-03-29

Hemland: Storbritannien

Bakgrund/Ändamål: Skotsk Hjorthund anses ha urgamla anor. Ursprungligen användes den till jakt på hjort. Numera är den huvudsakligen sällskapshund. Helhetsintryck: Skotsk Hjorthunden skall likna en strävvhårig greyhound men vara större och ha kraftigare benstomme.

Uppförande/karaktär:

Skotsk hjorthund skall till kroppsbyggnaden kännetecknas av den unika kombinationen av snabbhet, styrka och uthållighet som krävs för att lägga ner en hjort, men det allmänna uppträdandet skall präglas av mild värdighet.

Skotsk hjorthund skall vara mild och vänlig. Den är lydlig och lättfostrad, eftersom den är angelägen om att vara till lags. Rasen skall vara foglig och godmodig, aldrig misstänksam, aggressiv eller nervös.

Huvud: Huvudet skall vara långt.

Skallparti: Skallen skall snarare vara flat än rund, med mycket svagt markerad ögonbrynsbågar. Skallpartiet skall vara bredast mellan öronen och lätt avsmalnat mot ögonen.

Stop: Det skall inte finnas något stop.

Nostryffel: Nostryffeln skall vara svart och nospetsen lätt konvex.

Nosparti: Nospartiet skall avsmalna tydligt mot spetsen. Hos ljusa hundar föredras ett svart nosparti.

Läppar: Läpparna skall vara jämna.

Käkar/Tänder: Käkarna skall vara kraftiga med ett perfekt, regelbundet och fulltandat saxbett.

Ögon: Ögonen skall vara mörka, vanligen mörkbruna eller hasselnötsbruna. Ljusa ögon är inte önskvärt. Ögonkanterna skall vara svarta. Ögonen vara måttligt framträdande, med mildt uttryck när hunden är avspänd; vid uppmärksamhet blir blicken intensiv och fjärrskådande.

Öron: Öronen skall vara högt ansatta och i vila bäras tillbakavikta. När hunden lystrar kan öronen resas ovanför hjässlinsen utan att vecken rätas ut, ibland så mycket att öronen bärs halvt upprättstående. Ståndöron, eller stora, tjocka öron som hänger tätt intill huvudet, är absolut inte önskvärt. Öronen skall vara mjuka och blanka. Vid beröring skall de kännas som muspäl. Ju mindre öronen är, desto bättre. De skall inte ha lång päls eller behäng. Pälsfärgen på öronen skall vara svart eller mörk.

Hals: Halsen skall vara mycket stark med god längd vilket ibland döljs av manen. Nackens välvning vid ansättningen mot huvudet skall vara mycket uttalad. Halshuden skall vara stram.

Kropp: Kroppen och helheten skall vara som hos greyhound men större och med kraftigare benstomme.

Rygg: Plan överlinje är inte önskvärt.

Ländparti: Ländpartiet skall vara välvt och slutta mot svansen.

Korset: Korset skall vara sluttande, brett och kraftfullt.

Bröstkorgen: Bröstkorgen skall vara djup snarare än bred, men den får inte vara för smal eller ha flata sidor.

Svans: Svansen skall vara lång, kraftig vid roten och avsmalnande mot spetsen. Den skall nå nästan till marken. När hunden står stilla skall svansen hänga rakt ner eller i en båge. I rörelse skall svansen bäras uppåtböjd men aldrig över rygglinjen. Rullad eller ringlad svans är inte önskvärt.

Extremiteter

Framställ: Frambenen skall vara raka, från sidan sett breda och framifrån sett flata.

Skulderblad: Skuldrorna skall vara väl tillbakalagda och inte sitta för långt isär. Tungta och raka skuldror är inte önskvärt.

Armbåge: Det är önskvärt att armbågarna är breda.

Underarm: Det är önskvärt att underarmarna är breda.

Framtassar: Framtassarna skall vara kompakta med väl välvda tår och starka klor.

Bakställ: Bakbenen skall vara mycket långa mätt från höft till has. Benstommen skall vara bred från sidan sett och flat framifrån sett. Höftbenen skall vara väl åtskilda.

Knäled: Knälederna skall vara väl vinklade.

Baktassar: Baktassar, se framtassar.

Rörelser: Rörelserna skall vara lätta, spänstiga och fria med långt steg.

Päls

Pälsstruktur: Pälsen skall vara raggig men inte alltför riklig. Ullig päls accepteras inte. Korrekt päls skall vara tjock, åtliggande och raggig. Den ska kännas sträv eller frasig vid beröring. Pälsen på kropp, hals och bakställ skall vara sträv, hård och ca 7-10 cm lång.

På huvud, bringa och buk skall den vara mycket mjukare.

Fram- och bakbenens baksidor skall vara mjukare än pälsen på kroppen.

Nospartiet skall vara försett med skägg och med en väl utvecklad, tämligen mjuk mustasch. Svansen skall vara väl behårad, på ovasidan med mjuk och sträv päls, på undersidan med längre päls. En lätt frans mot svansspetsen är tillåten.

Färg: Mörkt blågrått, mörkare eller ljusare grått, brindle och gult, sandfärgat röd eller röd fawn med svärtade hårtoppar. Vitt bröst, vita tår och en litet vitt på svanspets är tillåtet, men ju mindre vitt desto bättre, då rasen skall vara enfärgad.

Vit blås och/eller vit halskrage är inte tillåtet.

Storlek/vikt:

Mankhöjd: Hanhund minst 76 cm. Tik minst 71 cm.

Vikt: Hanhund ca 45,5 kg. Tik ca 36,5 kg

Fel:

Varje avvikelse från standarden är fel och skall bedömas i förhållande till hundens förtjänster, helhetsintryck och konstitution.

Note bene: Hund får ej prisbelönas om den är aggressiv eller extremt skygg eller om den har anatomiska defekter som menligt kan påverka dess hälsa och sundhet.

Testiklar: Hos hanhundar måste båda testiklarna vara fullt utvecklade och normalt belägna i pungen.